

Lauri Kettunen ja muuan viron oikeinkirjoituskiista

1. Vuonna 1977 ilmestyneessä Osmo Ikolan *Nykysuomen käsikirjan* uudistetun laitoksen ensimmäisessä painoksessa ison ja pienen alkukirjaimen käyttöä käsitellään puolentoista sivun verran. Yleissääntö kuuluu: ”Isolla kirjaimella aloitetaan suomessa aina virkkeen ensimmäinen sana sekä kaikki propriit. Muissa sanoissa on yleensä pieni alkukirjain.” Tämän täydennykseksi tarvitaan pieni joukko yksityiskohtaisia ohjeita, joista kirjoitukseni kannalta tärkeä osuus on oheisella säännöllä: ”Seuraaviin ryhmiin kuuluvat sanat katsotaan appellatiiveiksi ja aloitetaan pienellä kirjaimella: a) Kielten nimet ja erisnimien johdokset, esim. *suomen kieli* (mutta *Suomen kansa*), *suomi* (esim. *opiskella suomea*), *latina*; *suomalainen*, *tamperelainen*, *savolainen*, *savolaismurre* (mutta *Savon murre*), *amerikkalaisuus*; *alkiolainen*, *platoninen*, *stahanovilaisuus*.” (Ikola 1977, 170—171.) Vuotta aikaisemmin ilmestyneessä viron oikeakielisyyssanakirjassa tarvitaan periaatteessa samojen kysymysten selittämiseen kahdeksan ja puoli sivua sääntöjä ja esimerkkejä. Erityistä huomiota on tällöin kiinnitetty tapauksiin, joissa henkilön- ja paikannimiä käytetään attribuutteina.

Voiko edellä sanotusta päätellä, että suomen ortografiassa asia on käsitelty pintapuolisesti ja että suomalaisilla on aina vaikeuksia ison ja pienen kirjaimen käytössä? Tai päinvastoin: onko viron oikeinkirjoituksessa kaikki kunnossa? Todellisuudessa näyttää siltä, että pieni lukumäärä melkein itsestään selviä sääntöjä toimii paremmin kuin suuri joukko tarkkoja, huolellisesti laadittuja ohjeita.

2. Ongelman historia ulottuu vuoteen 1919, jolloin nuoren vironkielisen Tarton yliopiston nuori itämerensuomalaisten kielten professori Lauri Kettunen julkaisi merkittävän, sataneljäsviuisen kirjasen *Arvustavad märkused keeleuudusnöuete puhul*, jossa hän ”kohdisti tervettä ja harkittua kritiikkiä kielenuudistusliikkeen taholta tehtyihin uudistusehdotuksiin” (Posti 1945, 311). Esittämiensä arvokkaiden huomautusten

ja nykyisessäkin kielenhuollossamme noudatettavien laajojen periaatteiden lisäksi hän käsitteli ison alkukirjaimen käyttöä kieltä ja kansallisuutta merkitsevissä nimissä (Kettunen 1919, 92—94). Tämän kappaleen hän olisi voinut jättää kirjoittamatta, vaikka on vaikea pitää Lauri Kettusta syyllisenä kaikkeen myöhemmin tapahtuneeseen.

Kettunen oli huomannut, että kielten ja kansallisuuksien nimitykset kirjoitettiin viroksi isolla alkukirjaimella: *Eesti keel*, *Eestlane*. Syyksi tällaiseen tapaan hän tulkitsi vastaavien adjektiivien puuttumisen virosta (saksassa *die estnische Sprache*, ruotsissa *det estniska språket*, venäjässä *estonski jazyk*) ja myös ilmeisen saksan kielen vaikutuksen, koska saksassa käytetään isoa kirjainta sekä kielten että kansallisuuksien nimissä (vastaavasti *das Deutsche*, *ein Deutscher*, *die Finnländer*). Tuollainen järjestelmä aiheutti virossa Kettusen mukaan sotkua, jonka selvittämiseksi hän teki kaksi ehdotusta:

1) Eron tekemiseksi kielten ja maiden välillä olisi kirjoitettava edelliset pienellä, jälkimmäiset isolla kirjaimella: *eesti keel* tai *eesti* 'viro'; *Eesti* 'Viro'; *Eesti keeled* 'Viron kielet', esim. viro, venäjä ja saksa.

2) Kansallisuuksien nimet olisi kirjoitettava pienellä kirjaimella, koska ne eivät ole erisnimiä vaan tavallisia lajinimiä kuten "pääskynen, varpunen ja varis ovat lintujen lajinimiä".

Lumivyöry oli lähtenyt liikkeelle, vieläpä niin voimallisena, että neljä vuotta myöhemmin Kettusen täytyi palata asiaan ja *Eesti Keel* -lehdessä selittää, mitä hän pientä kirjainta suosittaessaan oli ajatellut. Hän korostaa, että oli ehdottanut pientä kirjainta vain k i e l t e n yhteyteen vaikka oli omien sanojensa mukaan jo tuolloin havainnut "taipumusta käyttää pientä alkukirjainta myös maantieteellisissä erisnimissä, jos niillä jotenkin voi olla adjektiivista merkitystä" (Kettunen 1923, 44). Tällainen kirjoitustapa oli hänestä järjetöntä liioittelua. Pahimman välttämiseksi hän jopa epäilee oman aiemman ehdotuksensa oikeellisuutta ja suosittaa paluuta vanhaan tapaan eli ison alkukirjaimen käyttöön myös kielten nimityksissä. Sitä paitsi hän pitää mahdollisena uusien, keinotekkoisten adjektiivien muodostamista esimerkiksi suomen mallin mukaan: *Inkerinmaan suomalaiset asukkaat*. Virossa tämä tapahtuisi *line-* tai *ne-*suffiksin avulla: *venelised külad* 'venäläiset kylät', *eestised vaatekohad* 'virolaiset näkökohdat'.

Varoitus oli annettu, mutta lumi vyöryi jo. Samassa *Eesti Keel* -lehden numerossa, heti Kettusen kirjoituksen jälkeen, ilmestyi Emakeele Seltsin kokouksessa 22. huhtikuuta 1923 kuultuihin kannanottoihin ja Kettusen artikkeliin pohjautuva seuran johtokunnan kehoitus, jonka toisessa pykälässä sanotaan: "Pientä alkukirjainta käytetään siinä tapauksessa, että nimitys esiintyy yleisnimenä (nomen appellativum) tai

selvästi adjektiivisessa tehtävässä.” Esimerkiksi *Ka väljaspool Hiinat valmistatakse hiina teed* ’Myös Kiinan ulkopuolella valmistetaan kiinalaista teetä’. Muistutuksessa hyväksytään Kettusen ehdottamien *ne-* tai *line-*adjektiivien käyttö tarpeen mukaan, esim. *Need on eestilised* (~*eestised*) *kombed* ’Nämä ovat virolaisia tapoja’.

Kettunen palaa asiaan vielä kahdesti, entistä jyrkemmin sanakään-
tein. Vuonna 1932 Eesti Keelessä ilmestyneen artikkelin loppuhuipen-
nus kuuluu: ”Jääköön kieltä merkitsevään attribuuttiin pieni alkukir-
jain, jos sitä on vaikea takaisin isoksi vääntää, mutta kansojen, maiden
ja muiden erisnimien kirjoittamiseen ei minusta pitäisi pientä alkukir-
jainta jonkinlaisen periaatteen nimessä omaksua.” (Kettunen 1932,
158.) Vuoden päästä hän huomauttaa samassa aikakauslehdessä: ”Jos
kirjoitamme *soome rahvas*, tuntuu pienen alkukirjaimen käyttö ainakin
suomalaisesta loukkauksesta (*suomen kansa!*). Tässä voi *soome* olla
v a i n erisnimi, koska kahta Suomea maailmassa ei ole, eikä erisnimeä
ole lupa kirjoittaa pienellä alkukirjaimella.” (Kettunen 1933, 26.)

Näihin kannanottoihin päättyi ison ja pienen alkukirjaimen käsitte-
ly Kettusen osalta. Mitä tämän jälkeen tapahtui? Mentiin vielä pitem-
mälle ja ruvettiin kirjoittamaan pienellä alkukirjaimella paikannimien
lisäksi myös henkilönnimiä, jos niillä oli adjektiivista merkitystä. Tilan-
netta hankaloitti, että molemmat — siis vieraatkin paikan- ja henkilö-
nimet — alkoivat esiintyä virolaisen ääntämyksen mukaisessa muo-
dossa.

3. Johannes Aavik yritti vielä 1936 pelastaa tilanteen suosittamalla pien-
tä alkukirjainta vain yhdyssanoihin: *eestikeel* ’viron kieli’, *lätirahvas*
’Latvian kansa’. Kaikissa muissa tapauksissa Aavikin mukaan pitäisi
käyttää isoa alkukirjainta. Tämäkään vetoamus ei mennyt perille. Päin-
vastoin pienen alkukirjaimen käyttö laajeni ja syveni ja vakiintui vih-
doin kielenkäytöstä kielioppiin. Syntyi termi *taipumaton laatusana* tar-
koittamaan sellaisia erisnimistä johdettuja adjektiiveja, jotka kirjoite-
taan pienellä kirjaimella ja muutenkin kotoperäisen ääntämyksen mu-
kaisesti.

Taipumattomien laatusanojen kukoistuskausi alkoi 1940-luvun lop-
puvuosina, jolloin *Suuren oikeakielisyyssanakirjan* ilmestyneissä vi-
hoissa normitettiin sellaiset sanamuodot kuin *bertolee sool* ’Berthollet’n
suola’, *jeeriku pasun* ’Jerikon pasuuna’ jne. Tilanne alkoi muuttua vaa-
ralliseksi, koska ammattikieliin oli syntymässä kuilu kohteiden ja niiden
kielellisten merkkien väliin. Akateemikko August Vagan aloitteesta
Keel ja Kirjandus -lehdessä (1958) järjestetyn keskustelun tulos oli, että
henkilönnimisiä attribuutteja ryhdyttiin vähäistä poikkeusryhmää lu-
kuun ottamatta kirjoittamaan isolla alkukirjaimella ja alkukielen mu-
kaisesti, esim. *Berthollet’ sool*.

Paikannimisten määritteiden uudistukseen ei kuitenkaan pystytty. Perinteen voimaa kuvaa hyvin Ernst Nurmen (Nurm oli innokkaimpia taipumattomien laatusanojen kannattajia) todistus: ”Jos allekirjoittanut olisi 50 vuotta nuorempi, hän tekisi nuoruutensa rohkeudessa ehdotuksen palauttaa näihin sanoihin iso alkukirjain.” (Nurm 1968, 183.) Nurm ei ehdotusta tehnyt, eikä muidenkaan ehdotuksia hyväksytty.

Ei tosin puuttunut yrityksiä täsmentää niiden puoliadjektiivien käyttöä. Tarton yliopistossa julkaistussa viron kielioissa luetellaan kymmenen kohtaa, joissa on käytettävä pientä alkukirjainta, esim. kasvien lajinimissä: *virgiinia kadakas* ’Virginian kataja’, eläinrotujen samoin kuin hyönteisten ja kalojen nimityksissä: *koloraado mardikas* ’koloradonkuoriainen’. Edelleen tähän joukkoon kuuluivat kielikuntien, kielten ja murteiden sekä kansojen ja heimojen nimitykset: *tartu murre* ’Tarton murre’, *eesti rahvas* ’Viron kansa’, *balti hõimud* ’Baltian heimot’. Rinnastus suomen kieleen osoittaa havainnollisesti, miten outoja pienellä kirjaimella alkavia sanoja tällaisten sääntöjen nojalla saattoi syntyä. Käsitellessään vierasnimien taivutusta suomessa Raija Miikkulainen huomauttaa: ”Jos vieras nimi kirjoitetaan suomalaisittain ääntöasun mukaan, esimerkiksi *Bordoo* pro *Bordeaux*, *Rankvurtti* pro *Frankfurt*, *Niu-Jorkki* pro *New York*, kuten 1800-luvulla on ehdotettu, nimien kirjoitus ei vastaa nykyisiä kansainvälisiä suosituksia.” (Miikkulainen 1985, 14.)

Henkilönnimisistä attribuuteista säilytettiin edellä mainitussa kielioissa pieni alkukirjain vain uskontojen, kalentereiden ja eläinrotujen nimityksissä: *luteri usk* ’luterilaisuus’, *gregooriuse kalender* ’gregoriaaninen kalenteri’, *orlovi traavel* ’orlovilainen ratsu’.

4. Toinen Keel ja Kirjandus -lehden pohdinta syntyi Mati Hintin aloitteesta kymmenen vuotta myöhemmin (1968). Vaikka se ei tuottanut konkreettisia käytännön tuloksia, se loi teoreettista pohjaa seuraaville uudistusyrityksille. Mati Hintin mukaan ”taipumaton laatusana” ei ole reaalisen kielen sanaluokka, vaan parhaassa tapauksessa kielenhuoltajien keksimä ortografinen kategoria.

Syntyneessä keskustelussa esitti periaatteellisen kantansa joukko Tarton yliopiston viron kielen laitoksessa toimivan generatiivisen kieliooppiryhmän jäseniä (Erelt & al. 1969). He korostivat, että on tehtävä selvä ero kirja- ja puhekielen välille. Vain kielen kirjallisen käytön alkuvaiheessa kirjakiellellä on suora yhteys puhekieleen. Käytön vakiintuessa kirjakieli itsenäistyy nopeasti ja alkaa toimia eri järjestelmänä, jolla on omat sääntönsä. Ryhmä toteaa ääntämyksenmukaisen kirjoitusjärjestelmän puolustajien ja sellaista vaativien lähtevän oletuksesta, että viron kirjakieli olisi vielä aivan alkuvaiheessaan. ”Että niin ei ole, pitäi-

si olla kaikille selvää.” Ääntämyksen mukaisesti kirjoitettuja nimiä lukijan on vaikea, joskus mahdoton yhdistää vastaaviin henkilöihin ja paikkoihin, mikä aiheuttaa häiriöitä viestintään. Tämän vuoksi kommunikation laatijat asettuivat sille kannalle, että vierasperäiset nimet ja niiden johdokset olisi viron kirjakielessä yleensä kirjoitettava lähtökieleen mukaisesti; poikkeukset voi esittää täydellisenä luettelona.

Käytännössä paluu normaaliin tapaan oli jo alkanut ja se jatkuu yhä. Seuraavassa joitakin oireellisia esimerkkejä:

1) Jo vuonna 1958 arkeologit kannattivat alkuperäisen nimimuodon säilyttämistä kulttuurien nimityksissä, ja nyt ovat geologit omissa termeissään lähteneet samalle tielle.

2) Valtion oikeakielisyyslautakunta päätti 1975, että murteiden nimityksissä voi paikannimet kirjoittaa isolla alkukirjaimella ja alkukielen kirjoitusjärjestelmän mukaisesti: *Tartu murre*, unkarin kielen *Székelly murre*.

3) Vuonna 1976 ilmestynyt oikeakielisyysanakirja ei enää vaadi pientä alkukirjainta alkuihmisten, geologisten kerrosten tai sedimenttien nimityksiin eikä kuvaannollisiin ilmauksiin: *Piltdowni inimene – pilttoovni inimene* 'Piltdownin ihminen', *La Tène'i kultuur – lateeni kultuur* 'La Tènen kulttuuri', *Kunda lade – kunda lade* 'Kundan sedimentti', *Gordioni sõlm – gordioni sõlm* 'Gordionin solmu'. Samalla on henkilönnimien aiemmin pienellä alkukirjaimella kirjoitettujen attribuuttien joukko pienentynyt, sillä nyt kirjoitetaan kalenteritkin isolla kirjaimella: *Gregoriuse kalender – gregooriuse kalender*.

Lisäksi on ison alkukirjaimen käyttöönottoa vaadittu useissa kielikokouksissa, ja sitä kannattaa myös Keel ja Kirjandus -lehden kolmannen tämänaiheisen keskustelun aloittaja Peeter Päll (1985). Hän toistaa pienen alkukirjaimen kannattajien kolme pääasiallista todisteluperustetta ja osoittaa, että ne pätevät vain ideaalitapauksiin — jos niihin kukaan. Nuo kolme argumenttia kuuluvat:

1) Ison ja pienen alkukirjaimen avulla on virossa mahdollista osoittaa merkityseroa.

2) Ääntämyksenmukainen ortografia on lukijan kannalta tervetullut.

3) Kirjoitusperinne puoltaa pienen alkukirjaimen käyttöä ja kotoperäisen ääntämyksen mukaista merkintätapaa.

On toki mukavaa, kun tekstistä suoraan näkyy, että *prantsuse kunstnik* pienellä kirjaimella on ranskalainen tai ranskalaissyntyinen taiteilija ja vastaavasti *Prantsuse kunstnik* isolla alkukirjaimella tarkoittaa Ranskassa asuvaa tai ranskalaistunutta alkuperältään vierasmaalaista maalaria. Entä kun on samoin kirjoitettava Jugoslavian taiteesta?

Yhtä lailla on vaivatonta lukea virolaistettuja vieraiden paikkojen nimiä, mutta hankaluutensa tästäkin menettelystä koituu: kuka keksii mihinkin yhteyteen sopivat transkriptiosäännöt, ja onko aina ilman muuta selvää, mistä on puhe, kun vaikkapa Englannin kartassa esiintyvät paikannimet *Hämpšir* 'Hampshire' tai *Sasiks* 'Sussex'?

Perinteen voima taas näkyy ennen muuta siinä, että omaksutun käytännön muuttaminen saattaisi aiheuttaa joksikin aikaa sekaannusta. Perinteen murtaminen vaatii aina rohkeutta ja ennakkoluulottomuutta, mihin viittasi edellä siteeraamani Ernst Nurmen lausumakin.

Perusteellisen erittelyn jälkeen Päll tekee seuraavan ehdotuksen: Attribuuttiasemassa käytettävä genetiivinkaltainen nimi kirjoitetaan isolla alkukirjaimella riippumatta nimen semanttisesta tehtävästä. Suhteellisen pienen ja selkeärajaisen poikkeuksien joukon muodostaisi pieni alkukirjain kielten nimityksissä ja muissa yhtymissä, joissa nimellä samoin halutaan osoittaa kieltä: *eesti keel*, *mari keel*, *eesti ortograafia*, *prantsuse kirjanik* 'ranskan kielellä kirjoittava kirjailija'.

5. Edellä kuvatun kaltainen on pääpiirteissään ison ja pienen alkukirjaimen historia käsitellyiltä osin viron oikeinkirjoituksessa. Tuskin on montakaan virolaista lingvistiä, joka ei tavalla tai toisella olisi aihetta kosketellut. Prosessi osoittaa havainnollisesti, miten vaikea on pysäyttää epätoivottuakaan kielen kehitystä ja kääntää se päinvastaiseen suuntaan. Lopputuloksen kannalta turhilta näyttäviin kiistoihin on vuosikymmenten mittaan kulutettu määrättömästi aikaa ja energiaa. Puolustukseksi voi todeta, että onpahan ainakin asiaan kuuluva materiaali käyty todella perusteellisesti läpi. Tietystä mielessä positiivinen on myös sinänsä tavanomainen tieto ja kokemus siitä, että kieleen ei saa keinotekoisesti juurrutetuksi kategorioita, joita siinä ei ole. Mutta voi niitä tuhansia Viron koululaisia, jotka aivonystyröissään ovat saaneet kärsiä moisen hapuilun seuraukset opetellessaan mutkikkaat ja periaatteessa epäonnistuneet säännöt! Heitä voisi huokeasti luonnehtia prosessin viattomiksi uhreiksi.

Lauri Kettusen osuus koko prosessissa rajoittuu melkein pelkästään liikkeellepanijan rooliin. Hienoinen suuntaus pienen alkukirjaimen suuntaan käsittelemässäni tapauksessa näkyi viron kirjakielessä jo ennen Kettusen asiaan puuttumista, eikä hän toisaalta tehnyt — ei voinutkaan tehdä — lopullista päätöstä pienen alkukirjaimen käyttöönotosta niin sanotuissa taipumattomissa laatusanoissa. Päätöksen teki ja siitä vastasi Emakeele Selts. Päinvastoin Kettunen aivan esikuvallisesti tunnusti virheensä ja koetti tarmokkaasti korjata havaitsemaansa vikasuuntausta. Lisäksi hänen teoreettiset perusteensa pienen alkukirjaimen käytölle kielten ja kansallisuuksien nimityksissä olivat epäilemättä oikeat.

Jos yhä jatkuvassa Keel ja Kirjandus -lehden kolmannessa alkukirjainkeskustelussa esiin nousseet ajatukset saavat kannatusta, voi vain todeta, että liki 70 vuotta esittämisensä jälkeen Lauri Kettusen ehdotukset ison ja pienen alkukirjaimen käytöstä astuvat voimaan jokseenkin siinä muodossa, jota ehdottaja alun perin tarkoitti.¹

KIRJALLISUUS

- AAVIK, JOHANNES 1936: *Eesti õigekeelsuse õpik ja grammatika*. Tartu.
Eesti keele grammatika I. Häälikuõpetus ja ortograafia. 2. vihik. Tartu 1964.
- ERELT, MATI — KAPLINSKI, JAAN — RÄTSEP, HUNO — UUSPÖLD, ELLEN — ÕIM, HALDUR 1969: Lähtugem keeleteoreetilistest seisukohtadest! Keel ja Kirjandus.
- HALLAP, VALMEN 1986: Omastava käände, vaegkäändsõnade ja määrsõnade vahekor-rast. Keel ja Kirjandus.
- HINT, MATI 1968: Võõrpärisnimede ja nende tuletiste õigekirja vaieldavused. Keel ja Kirjandus.
- IKOLA, OSMO 1977: *Nykysuomen käsikirja*. Uudistettu laitos. Espoo.
- KETTUNEN, LAURI 1919: *Arvustavad märkused keeleuuenusnõuete puhul*. Tallinn.
- 1923: Väike algtäht adjektiivselt tarvitatud erisnimedes. Eesti Keel.
- 1932: Õigekeelsuse ja õigekirjutuse küsimusi. Eesti Keel.
- 1933: Need kolm küsimust (-nen'i, -tis, eesti rahvas). Eesti Keel.
- MIKKULAINEN, RAIJA 1985: Vieraiden nimien taivuttaminen. Kielikello.
- NURM, ERNST 1968: Austagem kirjakeele traditsiooni. Keel ja Kirjandus.
- POSTI, LAURI 1945: Lauri Kettunen 60-vuotias. Virittäjä.
- PÄLL, PEETER 1985: Nn. käändumatu omadussõna õigekirjast. Keel ja Kirjandus.
- VAGA, AUGUST 1958: Mittekäänduva omadussõna mõiste liialdatud rakendamisest. Keel ja Kirjandus.
- Õigekeelsussõnaraamat*. Toimetanud REIN KULL ja ERICH RAIET. Tallinn 1976.

¹ Artikkel perustuu Helsingin yliopistossa 1. 11. 1985 järjestetyssä professori Lauri Kettusen syntymän satavuotismuistotilaisuudessa pitämään esitelmään. Kirjoitukseni valmistumisen jälkeen Valmen Hallap on perinpohjaisesti käsitellyt aihetta Keel ja Kirjandus -lehdessä. Hän esittää oman näkemyksensä ongelman ratkaisumahdollisuuksiksi. Kirjoitukseen liittyy runsas bibliografia.

JÜRI VALGE: *Lauri Kettunen und eine die estnische Orthographie betreffende Streitfrage*

Die Bedeutung Lauri Kettunens für die Entwicklung der estnischen Schriftsprache ist beachtlich. Einen grossen Teil seiner Vorschläge für die Sprachpflege im Estnischen veröffentlichte er in seinem 1919 erschienenen Büchlein *Arvustavad märkused keeleuenduse nõuete puhul*. Er schlägt hier u.a. vor, kleine Anfangsbuchstaben bei Wörtern zu gebrauchen, die Sprache und Nationalität ausdrücken, bei Fällen also, bei denen bisher grosse Anfangsbuchstaben verwendet worden waren. Die Gross- und Kleinschreibung führte dann zu einem Streit, der sich Jahrzehnte hinzog. Die Phasen dieses Streits werden in dem vorliegenden Aufsatz erhell.

Emakeele Selts (Gesellschaft für Muttersprache) unterstützte Kettunens Vorschlag, obwohl schon damals in der Verwendung kleiner Anfangsbuchstaben gewisse Übertreibungen zu beobachten waren. Man war dazu übergegangen, sie bei all den Fällen anzuwenden, bei denen einem Attribut adjektivische Bedeutung zukommen konnte, z.B. *hiina tee* 'chinesischer Tee'. Kettunen warnte zwar wiederholt davor, in kleinen Anfangsbuchstaben zu schwelgen, aber seine Warnungen waren in den Wind geredet. Im Gegenteil, die Verwendung kleiner Anfangsbuchstaben nahm noch mehr zu, als man dazu überging, Kleinschreibung in gleicher Weise auch auf Personennamen auszudehnen. Die Verwirrung wuchs, als man begann, auch fremde Orts- und Personennamen in dieser Funktion in einer der estnischen Aussprache entsprechenden Form zu schreiben. Wenigstens in der Fachsprache konnte so zwischen dem Gemeinten und dessen sprachlichem Zeichen eine tiefe Kluft entstehen.

Zur Lösung des Problems hat die Zeitschrift *Keel ja Kirjandus* drei öffentliche Diskussionen veranstaltet. Auch die Praxis der Schriftsprache legt sich in der Verwendung kleiner Anfangsbuchstaben wieder Mässigung auf. Wenn die Gedanken zur Kleinschreibung, die zur Zeit in der dritten Diskussionsrunde der Zeitschrift *Keel ja Kirjandus* vorgebracht werden, Unterstützung finden, kann gesagt werden, dass Kettunens Vorschläge für die Verwendung grosser und kleiner Anfangsbuchstaben, die er vor 70 Jahren machte, im Prinzip jetzt in der estnischen Schriftsprache so in Kraft treten, wie sie der Verfasser ursprünglich konzipierte.